

НОВИ ИСТОРИЧЕСКИ И ДИАЛЕКТОЛОЖКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

ТАТЯНА АЛЕКСАНДРОВА

ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК „ПРОФ. ЛЮБОМИР АНДРЕЙЧИН“
ПРИ БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
t_alexandrova_@mail.bg

Първите три статии в кн. 4 на списание „Български език“ са подготвени по проекта *Всекидневният живот през Средновековието по лексикални данни от български и румънски език* – съвместен проект между БАН и Румънската академия.

В статията си „Магията и нейните лица (б1. канон на Трулския събор в славянски преводи)“ Марияна Цибранска-Костова анализира няколко репрезентанта в лексико-семантичната група *вършителни на магически практики* по три превода на канона. Разглеждат се словообразователната структура на тази лексикална група, както и смисловото адаптиране на гръцки названия на непознати за българина реалии. Като приложение се издава наборно текстът на б1. канон на Трулския събор.

Елка Мирчева дискутира по темата „Лошите помисли са по-лоши от болест (към анализа на средновековните текстове)“, като подлага на анализ примери за болести от *Диалозите* на папа Григорий Велики, които в съществуващите изследвания са интерпретирани като психически заболявания. Анализ сочи, че сред тях има примери, свидетелстващи за въздействие на лошите помисли върху човека, водещо до недопустимо и осъдително поведение.

Ваня Мичева представя „Названия за жилище в българската езикова картина през Средновековието“, като се спира на езиковите и семантичните реализации на концепта *жилище* в старобългарските класически и оригинални произведения от 9.–11. в., както и в творчеството на Патриарх Евтимий. Проследява се процесът на обогатяване на названията за жилище и промяната в концептуалното съдържание на лексемите.

Татяна Брага разглежда „Малко познат дамаскин от Карловско-аджарската художествена школа: Одески дамаскин № 36 (62) – палеография, кодикология, датировка“. Авторката прави прецизно палеографско и кодикологично описание на български паметник от XVII в. от ръкописната сбирка на В. И. Григорович.

В статията на Надка Николова „Общ език с изражение народно“. Езиковите норми в превода на А. Гранитски „за Тръговско писмописаніе“, 1858 г.“ са представени резултатите от проучването върху приноса на Анастас Гранитски за изграждането на структурната основа и езиковите норми на българския книжовен език от епохата на Възраждането. Разглеждат се прилагателните и числителните имена, местоименията и глаголите и се стига до обобщението за сближаване на писмената реч с говоримата.

Мария Мицкова разглежда „Въпроси на българската диалектна глаголна морфология в изследванията на трима европейски слависти от първата половина на XIX век – Вук Караджич, Виктор Григорович, Стефан Веркович“, чиито проучвания поставят началото на научния интерес към едни от най-характерните черти на българския глагол.

Елена Каневска-Николова и Симеон Маринов представят „Названия на горните и връхните женски дрехи в родопското народно облекло“, ексцерпирани от етнографски, краеведски и диалектоложки изследвания. Разглеждат се многозначните и синонимните термини, словообразователните модели, както и етимологията на част от тях. Анализира се терминологичното единство при редица названия на горни и връхни женски дрехи, характерни за двете конфесионални групи на българското население в Родопите.

Статията на Георги Митринов „Има ли „помашки говор“ в България?“ представя критичен поглед върху изследването на Емел Балъкчи, посветено на българските родопски говори. Разгледан е опитът те да бъдат определени като „помашки“ и да се игнорира наличието на изконно българско християнско население в Родопите. С множество примери е разкрита липсата на научна компетентност и обективност на авторката при представяне на характерните особености на българските родопски говори.

Извън тематичния обхват на броя е статията на Светлозара Лесева, Христина Кукова и Ивелина Стоянова „Предикатите за състояние в съвременните лингвистични теории“. Прави се обзорно критично представяне на тематичните класове, към които се причисляват стативните глаголи, като за целта се разглеждат в съпоставителен план няколко тематични класификации на стативите. Представят се различните виждания за свойствата на стативите от аспектиална и семантична гледна точка.

✉ Доц. д-р Татяна Александрова
Секция за съвременен български език
Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“
при Българската академия на науките
бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17, 1113 София, България